

POST MORTEM OVER NEW LABOUR

■ NILS ARNE SØRENSEN

En af de morsomste bøger om moderne britisk politik er den humoristiske forfatter John O'Farrells erindringer om sit liv som græsrodsmedlem af Labour, mens de konservatives magt stod urokkelig i 1980'erne og 1990'erne. Den grundlæggende tone er selvironisk. Det gælder også for bogens sidste sider, der handler om tiden lige efter, at Labour endelig havde vundet magten ved valget i maj 1997. Fx fastslår O'Farrell, at han som succesfuld forfatter har fastholdt ungdommens politiske glød og fortsat står for uddelingen af løbesedler for partiet – nu dog med den lille forskel, at han nu lader familiens au pair pige stå for alt det praktiske. På denne baggrund er det påfaldende, at den ironiske grundtone forlades i en kort passage om Labours store sejsrsfest i London på valgnatten:

I would have liked to live that event ten times over. Once to listen to Tony Blair's speech to take in the words he was saying. Once to watch Cherie looking at him and applauding and laughing at the distant football-like chants of "Tony Blair, Tony Blair, Tony Blair!" Once to look at the faces of all the supporters in the crowd, young and old, former MPs and new MPs, activists and celebrities. [...] would have liked to watch the people who couldn't get into the party – crowded on every distant balcony and terrace of the South Bank, like Beatles fans waiting at Heathrow airport. And finally I would have liked to do what I actually did do another ten times over, which was to watch them all in little bits, not wanting to miss any of it and trying to take in the scale of the event, the size of our victory, and the sheer volume of happiness.¹

Jeg har fundet citatet frem for at minde om den bølge af entusiasme, der bar New Labour frem til valgsejren i 1997. Nok fravalgte de britiske vælgere John Majors nedslidte konservative regering, men de tilvalgte bestemt mindst lige så meget Tony Blair og New Labour. 13 år senere var billedet et ganske andet. Valget i maj 2010 havde ingen klar vinder, men det havde en klar taber: Labour under ledelse af Blairs efterfølger, Gordon Brown.²

¹ John O'Farrell: *Things can only get better*, s. 325.

² Jf. analyserne af valgkamp og valgresultat i Dennis Kavanagh & Philip Cowley: *The British General Election of 2010*.

Det var et nederlag, der ikke kom som nogen overraskelse. Længe før valgda- gen kunne man købe bøger med sigende titler som *The End of the Party, Boom and Bust: The Politics and Legacy of Gordon Brown* og *Broonland: The Last Days of Gordon Brown*. De har siden fået følgeskab af en stribe bøger, hvor centrale aktører gi- ver deres udlægning af Labours tid ved magten, eller hvor diverse eksperter fra politiske kommentatorer til samtidshistorikere giver deres bud på, hvorfor det gik så galt – eller mere nuanceret: Hvor galt det egentligt gik. Udgivelser af dag- bøger og erindringer har naturligvis klare politiske dagsordner og derfor mest interesse som kilder. Mere interessante er de forskellige analytiske bud på New Labour-epoken i britisk politik og samtidshistorie. Formålet med denne artikel er med udgangspunkt i denne litteratur at tegne et billede af, hvad New Labour var.³

Man kan allerede se tre forskellige greb, når det handler om at ville forklare denne historie. Det første er en klassisk narrativ, hvis fremdrift og plot er organi- seret omkring de dominerende personer. Den anden version er en klassisk analy- se, der sammenligner mål og resultater: Hvor galt eller godt gik det egentligt – og som herfra søger at forklare graden af fiasko eller succes. Endelig er der en tredje version, der placerer New Labour-epoken i et længere historisk perspektiv. Mens de tre greb tydeligt er distinkte, så viser den store *instant history* litteratur om New Labour, at de også i betydeligt omfang sameksisterer. Fordi fremstillingen er personfokuseret, behøver politiske eller historiske dimensioner naturligvis ikke at blive skrevet ud.

NEW LABOUR SOM BIOGRAFI

Den personorienterede fortælling om New Labour er den dominerende.⁴ Den handler først og fremmest om Blair og Brown. Denne duo bliver ofte til en trio med inddragelse af Peter Mandelson og undertiden til en kvartet, hvor også Ala- stair Campbell, der bedst huskes som Blairs indflydelsesrige presserådgiver, ta- ges med. I denne fortælling er det først samarbejdet og siden magtkampen mel- lem Blair og Brown, der er det afgørende. Det er en historie, der kan plottes som en tragedie af shakespeareanske dimensioner, hvor idealistiske unge langsomt for- vandles til magtbegærlige, koleriske midaldrende mænd, der taber alt til sidst.

Udgangspunktet er, at Blair og Brown begge blev nyvalgt til parlamentet i 1983, der ellers var en katastrofe for Labour. Op gennem de med Labour-øjne tri-

3 For en god ordens skyld skal det anføres, at jeg for otte år siden skrev et noget mere positivt portræt af New Labour end det, som følger her. Se Nils Arne Sørensen: "New Labour".

4 Den personorienterede fortælling dominerer – som titlerne jo også antyder – både La- bour-politikeren, Giles Radices *Trio* og de tre biografier om Blair og Brown, som en af Stor- britanniens mest kendte samtidshistorikere, Anthony Seldon har skrevet med forskellige medforfattere, og som i deres helhed udgør en af de grundigste fremstillinger af Labour-re- geringerne: *Blair, Blair Unbound* og *Brown at 10*. Men den dominerer også journalist og poli- tisk kommentator Andrew Rawnsleys detaljerede fortælling, *The End of the Party: The Rise and Fall of New Labour*.

ste 1980'ere og tidlige 1990'ere udviklede de to et nært politisk venskab, og da John Smith efter nok et valgnederlag i 1992 overtog ledelsen af partiet, var Brown og Blair veletablerede som partiets unge, lovende løver. Brown stod klart højere i partiets hierarki end Blair, der til gengæld blev en stadig mere markant mediepolitiker, der med held vristede ejerskabet til retspolitikken fra de konservative med sit slogan: "Tough on crime, tough on the causes of crime."

Sådan lå landet, da Smith pludselig døde i 1994. Det betød, at spørgsmålet om et generationsskifte ikke længere lå flere år ude i fremtiden. Både Blair og Brown søgte valg som partileder, men efter lange forhandlinger endte det med en form for aftale, iflg. den veletablerede politiske mytologi beseglet på restauranten Granita i Islington, hvor Brown støttede Blairs kandidatur.

Iflg. den personorienterede version af historien skabte denne aftale først grundlaget for New Labours styrke på vejen til magten og de første regeringsår og undergravede efter 2001 meget store dele af regeringsarbejdet og dermed New Labours politiske projekt. I den Brown-venlige udgave stjal den letbenede opportunist, Blair, lederposten og underløb oven i købet en aftale mellem de to om, at Blair på et tidspunkt efter valgsejr nr. 2 ville overlade premierministerposten til Brown. Derfor er det ikke overraskende, at Blair i sine erindringer gør meget ud af at fremlægge sin udlægning af forløbet. Heri indgår slet ikke noget Granita-møde, men i stedet en noget vag skildring af et langt forhandlingsforløb. Centralt i den blairske udlægning er, at Blair opfordrede Brown til at stille op til lederposten allerede i 1992, men det afslog Brown. Han havde altså forpasset sin chance, og Blair var dermed fri fra tidligere løfter, er det implicite budskab. I forhold til det fremadrettede forløb er det heller ikke overraskende, at Blair benægter, at han lovede Brown at træde tilbage i løbet af en anden valgperiode (han skriver i stedet om "mutual interests", og at Brown "in time" ville være "an obvious person, if not *the* obvious person, to take over"). Blair er til gengæld utvetydig i sin afvisning af, at aftalen indebar et de facto "dual leadership" af først partiet, siden regeringen og landet.⁵

Vi finder sikkert aldrig ud af det præcise indhold af Blair-Brown aftalen. At Brown tolkede aftalen som om, at Blair havde lovet at overdrage ham premierministerposten ret hurtigt efter en valgsejr nr. 2, er dog klart. Det er også klart, at aftalen resulterede i noget, der var betydeligt tættere på "dual leadership", end Blair indrømmer. Det var tydeligt allerede inden valgsejren i 1997, men det blev for alvor tydeligt efter overtagelsen af regeringsmagten, hvor Brown fra første færd fremstod som en ualmindelig stærk finansminister, hvis ministerium havde afgørende indflydelse på stort set alle politikområder. Det betød naturligvis også, at hvis samarbejdet mellem Blair og Brown knagede, så kunne det høres og mærkes gennem hele det politiske system. Og det ikke bare knagede. Sammenstøde-

⁵ Blair: *A Journey*, s. 51-74.

ne mellem de to og deres udvalgte mænd og kvinder (hhv *the TBs* og *the GBs*) var hyppige og ofte brutale, hvor nære allierede blev efterladt som ofre, når vanskelige kompromisser mellem fløjene måtte indgås. Det demonstrerer de meget tætte begivenhedsrekonstruktioner, som både Rawlings og Sheldons bøger vrimler med, til fulde. Konflikterne var ikke bare talrige; de fulgte også næsten så faste mønstre, at det måske i virkeligheden ikke er tragedien, vi skal bruge som den bedste emplotment, men i stedet sæbeoperaen, hvor få, faste grundplot som bekendt gennemspilles omtrent i en uendelighed.

I den personcentrerede tolkning indlægges der ofte to sidefortællinger, som begge tangerer tragedien. Den første er om Blair, der udviklede sig fra at være en populistisk, mediefikseret politiker til holdningspolitiker, men hvor denne udvikling førte til hans politiske endeligt, først og fremmest på grund af udenrigspolitikken. Hvad der begyndte smukt med det varme forsvar for humanitær intervention på baggrund af Kosovo-krisen i 1999, endte med den dybt upopulære Irakkrig, hvor den tætte alliance med Bush og beskyldninger om at føre parlament og befolkning bag lyset, gjorde Blair forhad i store dele af Labours bagland. Den historie fortælles let i krise- og nedgangens triste toner, men den kan også fortælles som et tragisk epos, hvori der indgår både modning og mod. Det er den udlægning, som vi møder i andet bind af Anthony Seldons Blair-biografi (en udlægning, der ikke ligger så fjernt fra Blairs egen tolkning i *A Journey*).⁶

Den anden historie er om Brown som premierminister. Den går i al enkelthed ud på, at da Brown endelig fik det embede, han havde drømt om i årevis, vidste han ikke, hvad han skulle stille op med det. Han magtede ikke at puste nyt liv og nye ideer i New Labour-projektet, mistede status, da han ikke turde udskrive valg i efteråret 2007, og havde alvorlige problemer med at kommunikere i medierne, der i stigende grad fokuserede på hans temperament og fremstillede ham som en regulær bisse. Helt galt var det naturligvis, at den økonomiske politik, som hele hans renommé hvilede på, brast sammen som en boble med finanskrisen. Browns energiske reaktion på finanskrisen og hans centrale rolle i G20-forhandlingerne om indgreb over for krisen vil måske på sigt sikre ham et bedre eftermæle – det er næppe tilfældigt, at mens Blair, Campbell og Mandelson har udgivet erindringer og dagbøger, så skrev Brown en bog om finanskrisen. Bogen fik den kendte økonomiske historiker (og Keynes-biograf) Robert Skidelsky til at sammenligne Brown med Churchill og omtale finanskrisen som hans "finest hour".⁷ Men i det kortere perspektiv huskes Brown fortsat mest som manden, der havde pralet med at have overvundet de konservatives "boom and bust" økonomi og i

⁶ Seldon: *Blair Unbound*.

⁷ Brown: *Beyond the Crash*. Robert Skidelsky anmeldte bogen i *The Observer*, 12. december 2010.

stedet var endt med at have ”presided over the biggest bust since the 1930s”, som Rawnsley rammende sammenfatter det.”⁸

NEW LABOUR SOM POLITIK

Det stærke fokus på modsætningerne mellem Blair og Brown betyder, at interessen for indholdet af New Labour som politisk projekt kommer til at glide i baggrunden – ikke mindst fordi forskellen mellem de to politisk – som David Marquand præcist har formuleret det – ”were narrow as well as deep”.⁹ Selv om Blair ofte fremstilles som den i politisk forstand letbenede, intuitive populist over for Brown som dybt rodfæstet i klassiske socialdemokratiske værdier, så var de efter alt at dømme enige i det meste af det politiske projekt, der handlede om først at forandre (”modernisere”) partiet, så det kunne fravriste de konservative magten, og dernæst om at forandre Storbritannien. Den seje kamp om at reformere Labour kan vi lade ligge her – den skildres veloplagt, men naturligvis alt andet end upartisk i Peter Mandelsons erindringer.¹⁰ I stedet skal fokus rettes på New Labours politiske projekt, som var klart aftegnet, da partiet overtog magten. Det hvilede på tre hovedsøjler: en økonomisk, en velfærdspolitisk og en strukturpolitisk, der handlede om grundlæggende politiske reformer. Derimod spillede udenrigspolitik, der kom til at fylde meget politisk for Labour-regeringerne, stort set ingen rolle. Afsnittet om forholdet til den store omverden var placeret sidst i valgprogrammet i 1997, hvor man især kunne læse om, at partiet ville engagere landet langt mere konstruktivt i EU.¹¹

Ved valg efter valg siden 1970’erne havde de konservative malet et billede af Labour som et ”tax-and-spend” parti, der ville tilbage til en økonomi med en stærk nationaliseret økonomisk sektor. Det billede havde partiet op gennem 1990’erne forsøgt at gøre op med, og med Brown i spidsen for det magtfulde finansministerium holdt Labour sine valgløfter. De lave indkomst- og selskabsskatter, som de konservative havde indført, blev fastholdt, de privatiserede virksomheder blev ikke gennationaliseret, og idealet om det frie marked blev ikke afløst af idealer om økonomisk regulering. Tværtimod pralede Brown hyppigt af, at den britiske økonomi under hans lederskab som finansminister blev præget af et reguleringsregime, som var helt ”light touch”.

Partiets nyliberale økonomiske politik hvilede på to forestillinger. For det første en pragmatisk politisk vurdering af, at det var den eneste vej til middelklassevælgernes hjerter – og uden støtte herfra kunne Labour ikke generobre og fastholde den politiske magt. For det andet en mere langsigtet analyse, der betragtede

⁸ Rawnsley: *The End*, s. 678.

⁹ David Marquand: *Britain since 1918*, s. 382.

¹⁰ Peter Mandelson: *The Third Man*.

¹¹ *Britain will be better with new Labour*: Labour Party Election Manifesto April 1997. To gode indgange til New Labour-projektet på tærsklen til regeringsmagten er Tony Blair: *New Britain* og Giles Radice (ed.): *What Needs to Change*.

den nyliberale økonomiske globalisering som uafvendelig. Konkurrenceevne i den globale økonomi var forudsætningen for, at Storbritannien kunne (for)blive det økonomisk rige samfund, der kunne bære det socialt mere retfærdige samfund, som var helt centralt i New Labours idealverden. Det var det, Blair mente, når han igen og igen sagde, at New Labour ville realisere gamle idealer med nye midler.

Frem til 2007 kunne finansminister Brown år efter år fremlægge finansredegørelser, der tog udgangspunkt i, at den britiske økonomi var sund og stærk. I et britisk historisk perspektiv er den ubrudte økonomiske vækst 1997-2007 markant. Den stammede fra servicesektoren, og lokomotivet var finansverdenen.

I en tale i 2006 fremhævede Brown finanssektoren som et forbillede for hele den britiske økonomi. Den satsede globalt og var innovativ og konkurrenceorienteret – og så blev den naturligvis understøttet af en klog politik præget af "light touch regulation, a competitive tax environment and flexibility."¹² Det er en tale, som Browns kritikere siden 2008 har yndet at citere, for det er i dag glasklart, at de ting, som Brown skamroste, også var hovedkilder til finanskrisen.

Men selv uden en finanskrisen kan man problematisere Browns økonomiske mirakel. For det første var den økonomiske vækst i vid udstrækning lånefinansieret, især via boligmarkedet, hvor priserne steg og steg fra 1995 til 2007 og skabte en boligboble, der i Storbritannien (som i Danmark) var med til at udbyde finanskrisen.¹³ For det andet kom regeringen i klemme mellem ønsket om at gennemføre kostbare reformer og modviljen mod at hæve skatterne. Resultatet blev, at staten fra 2002 kørte med underskud på budgetterne. Selv om de blev holdt under den grænse på 3% af BNP, som takket være euro-samarbejdets bestemmelser er blevet givet helt mytisk status, så betød misforholdet mellem indtægter og udgifter, at landet var klædt unødvendigt dårligt på, da krisen ramte i 2008 (Anthony Seldon har ikke uden grund maliciøst kaldt Brown for en "medvindsk-keynesianer").¹⁴ For det tredje var væksten geografisk koncentreret i det sydøstlige England. Selv om der var solstrålehistorier om byer som Cardiff, Edinburgh, Manchester og Liverpool, så blev det eksisterende gab mellem et rigt og dynamisk center omkring London og en nordvestlig periferi slet ikke lukket under Labour-regeringerne.

Kritikere som politologen Simon Lee og historikeren Christopher Harvie har også peget på, at Labour behandlede den britiske industri decideret stedmoderligt. Den afindustrialisering, som Labour i opposition havde kritiseret de konservative regeringer for at fremme, fortsatte. I 1980'erne mistede Storbritannien 2

¹² Citeret efter Simon Lee: *Boom and Bust*, s. 90.

¹³ Udviklingen i den britiske boligboble og sammenhængen med finanskrisen kan man læse om i *The Storm: The World Economic Crisis and What It Means*, skrevet af den liberaldemokratiske politiker og økonom Vince Cable, der siden blev erhvervsminister i den britiske koalitionsregering fra 2010.

¹⁴ Seldon & Lodge: *Brown at 10*, s. xviii.

mio. industriarbejdspladser; i årene 1998-2009 forsvandt yderligere 1,5 mio. (andelen af arbejdsstyrken beskæftiget i industrien faldt i perioden 1978-2009 fra 29 til 10%).¹⁵ Harvie har også bidsk polemiseret mod den fremherskende opfattelse af, at al vækst er af det gode. Fx peger han på, at spilleindustrien op gennem 00'erne var kilde til en god del af Storbritanniens økonomiske vækst uden at bringe noget, der kan kaldes samfundsgoder. Han problematiserer også den forenkledede forestilling om, at servicesektorens vægt kan tages som en indikator for et samfunds udviklingsgrad. I hans optik er der ingen tvivl om, at det industridominerede Tyskland (hvor han har tilbragt en stor del af sit arbejdsliv ved universitetet i Tübingen) er et langt mere civiliseret samfund end det servicedominerede UKL (*United Kingdom of London*, som han som god skotsk nationalist kalder det).¹⁶

Thatchers konservative havde ført et korstog mod velfærdsstaten. Men uden stor opbakning: Meningsmålinger viste, at velfærdsstaten var populær langt ind i det konservative vælgerkorps.¹⁷ Derfor var forsvaret for velfærdsstaten et fast element i Labours retorik, men New Labour ville ikke uden videre føre velfærdsstaten tilbage til tiden før de konservatives nedskæringer – selv om man dog lovede at redde det nationale sundhedsvæsen (NHS), der har nærmest totemisk status i Storbritannien. New Labour argumenterede i stedet for reformer, der skulle skabe en *enabling welfare state*. Det handlede om at sikre, at briterne fik kvalifikationer til at begå sig i den fremstormende globaliserede økonomi – det er baggrunden for det berømte slogan fra 1997 om, at Labour-politik handlede om tre ting: uddannelse, uddannelse og uddannelse. Det er også baggrunden for løfter om aktiveringsprogrammer for grupper, der var blevet marginaliseret på arbejdsmarkedet. Denne aktiveringsiver hang imidlertid også sammen med partiets betoning af vigtigheden af at styrke det sociale (og nationale) fællesskab og af at bekæmpe den stærke marginalisering af en stadig voksende underklasse. Vejen tilbage til fællesskabet gik gennem uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

Kort før sin afgang som premierminister udtalte Blair, at han håbede at blive husket for at have skabt "a fairer and stronger country than it was ten years ago."¹⁸ Hvis man med mere fair forstår en mere ligelig deling af samfundets velstand, er der imidlertid ingen grund til, at det skulle blive hans eftermæle. Som *Guardian*-journalisterne Polly Toynbee og David Walker har påpeget i den hidtil grundigste analyse af Labour-regeringernes politiske resultater, så steg uligheden under New Labour.¹⁹ Da partiet overtog magten, blev Gini-koefficienten målt til 0,34 – i 2008 var den steget til 0,36. Det er oplysninger, som det er svært at give

¹⁵ *Social Trends*, s. 40, 2010, table 4.8

¹⁶ Christopher Harvie: *Broonland*.

¹⁷ Ivor Crew: "Values".

¹⁸ [http://www.politics.co.uk/News/party-politics/labour/blair-claims-legacy-fairer-britain-\\$466561.htm](http://www.politics.co.uk/News/party-politics/labour/blair-claims-legacy-fairer-britain-$466561.htm) (14.10.2011)

¹⁹ Polly Toynbee & David Walker: *The Verdict*, 199. Med mindre andet fremgår, er de konkrete oplysninger i de følgende afsnit hentet herfra.

et positivt *spin* – selv om man selvfølgelig kan påpege, at uligheden voksede langt mere dramatisk under de konservative (i 1979 var Gini-koefficienten 0,25).

Graver man videre i tallene for den økonomiske fordeling, bliver billedet imidlertid mere mudret. Når Gini-koefficienten steg under Labour, skyldtes det først og fremmest, at de hyperrige blev endnu rigere, og at boligejere frem til 2008 kunne nyde (formuemæssigt) godt af hastigt stigende boligpriser. Parallelt hermed gennemførte Labour imidlertid en række indgreb, der forbedrede de økonomiske vilkår for befolkningens fattigste 20% gennem forskellige former for indkomsttilskud. Når storslåede målsætninger som udryddelse af børnefattigdom langt fra blev indfriet, så skyldtes det bl.a., at fattigdomsgrænsen (der måles relativt) flyttede ”opad” i et samfund, der generelt var præget af solid økonomisk vækst. Videre kan man pege på, at Labour-regeringerne søsatte en lang række initiativer, der gennem arbejde og uddannelse skulle løfte den store britiske underklasse ud af armod og – iflg. partiets og regeringens kommunitaristiske retorik – tilbage i fællesskabet. Trods forbitret modstand fra arbejdsgiverne indførte regeringen minimumsløn i 1999. Forskellige *New Deal* programmer sigtede på at få unge, langtidsledige og handicappede i arbejde, aktivering eller uddannelse. Der blev også satset stort på en udbygning af dagplejesektoren og indført tilskudsordninger, der skulle dække op til 80% af udgifterne og dermed gøre det muligt for ufaglærte (og hyppigt enlige) småbørnsmødre at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

I forhold til Labours social- og velfærdspolitiske dagsorden er det indsatsen på sundheds- og uddannelsesområdet, der er mest markant. Her blev der – især fra 2001 – investeret massivt. Fra 2000 til 2010 fordoblede regeringen sundhedsvæsnets budgetter (målt i faste priser); der blev ansat 89.000 flere sygeplejersker, 44.000 flere læger og bygget 100 nye hospitaler. Ventelisternes længde faldt, det samme gjorde risikoen for at dø af hjerte-kar-sygdomme, og generelt viste statistik efter statistik på sundhedsområdet, at der blev gjort store fremskridt. Det afspejlede sig også i meningsmålinger: Mens 7 ud af 10 i 2000 anså sundhedsvæsnets vigtigste politiske emne, var det tal faldet til 10% i 2009. Toynbee og Walker rammer helt centralt, når de påpeger, at regeringens politik ”cemented the NHS even deeper into the collective sense of what being British means, even if that included never-ending complaints” (s. 66).

På uddannelsesområdet tegner der sig et lignende billede. De offentlige udgifter til uddannelse voksede med ca. 75% (igen i faste priser), antallet af lærere med 32.000, hvortil skal lægges ca. 100.000, der blev ansat i grundskolerne som undervisningsassistenter. Forfaldne skoler blev moderniseret, og mange nye skoler kom til. Mens der i høj grad blev fokuseret på grundskole (bl.a. blev der introduceret *nursery schools* for 4-årige for at klæde dem på til den ”rigtige” skole), så var der også ambitioner for ungdomsuddannelser, herunder ikke mindst tekniske skoler, der fik et meget markant løft. Antallet af universitetsstuderende voksede med en tredjedel, og også denne del af uddannelsessystemet blev præget af store

investeringer i infrastrukturen. Universiteterne kom dog ikke mindst i overskrifterne pga. af den brugerbetaling, som blev indført i 1998 og siden forhøjet flere gange. Studerende protesterede selvfølgelig, men systemet blev indrettet så mindre bemidlede slap helt eller billigere, og faktisk voksede andelen af unge fra de fattigste hjem, der fik universitetsuddannelse (fra ca. 13 til 20%).

Man skulle tro, at de massive satsninger på velfærdskerneområder havde resulteret i tilfredse ansatte i sundheds- og uddannelsessektoren (der oven i købet oplevede markante lønløft), tilfredse brugere og tilfredse eksperter. Men der tegner sig i stedet et billede af, at mens disse grupper generelt medgiver, at der skete store fremskridt, så er det også en udbredt vurdering – ikke mindst hos ansatte og eksperter – at fremskridtene ikke har været overvældende. Noget af forklaringen hentes i det faktum, at investeringsbehovet efter 18 års udsultning under de konservative simpelthen var astronomisk stort. En anden forklaring, som man møder langt ind i Labours elite, er, at regeringen langt hen spildte de første år ved magten, hvor man holdt igen med nødvendige, men kostbare reformer.²⁰ Mere interessant er forklaringer, der giver regeringens politik skylden for, at fremskridtene ikke har været større. Her peger både mange af de praktikere, som Toynbee og Walker har talt med, og også videnskabelige analyser på, at Labour-regeringerne var alt for aktivistiske. Der kom konstant nye reformer og ændringer. Dette ønske om at vise handlekraft førte til et betydeligt spild i institutionerne, der konstant skulle rette ind efter nye mål og retningslinjer. Hertil kom den tætte kontrol, som centraladministrationen underlagde alle offentlige institutioner. Målet var effektivitet; midlet *New Public Management*, som man havde overtaget fra de konservative, og hvis grundkerne var opfattelsen af, at alle aktiviteter kunne opgøres i målelige størrelser. Der kunne opstilles måltal for alt og hyppige målinger/kontroller skulle sikre, at skatteyderne fik mest for pengene. De konservative havde brugt kontrollen til besparelser. Det var ikke målet efter systemskiftet, hvor den centrale kontrol til gengæld blev stadig mere finmasket. Storbritannien udviklede sig til, hvad de franske politologer Florence Faucher-King og Patrick Le Galès rammende har kaldt et *bogholderisamfund* med store samfundsmæssige konsekvenser: "[T]he proliferation of audits eroded trust in the professional ethic and the sense of public service."²¹

Den tredje søjle, de politisk-institutionelle reformer, var der, hvor New Labours profil var mest radikal. Man lovede omfattende demokratiske reformer: selvstyre i Skotland og Wales, reform af Overhuset, genetablering af selvstyre for storbyer som London og indskrivning af den europæiske menneskerettighedskonvention i britisk lov.

På dette felt leverede Labour meget tæt på alt, hvad man havde lovet – og endda mere til. Man kan kritisere reformen af Overhuset (1999) for ikke at være radi-

²⁰ Fx Blair: *A Journey*, s. 313; Rawnsley: *The End*, s. 8-10.

²¹ Florence Faucher-King & Patrick Le Galès: *The New Labour Experiment*, s. 59-61.

kal nok, men de fødte adeliges vægt i huset blev dog dramatisk reduceret. Menneskerettighedskonventionen blev til lov i 1998, og mere generelt arbejdede Labour som regering for at skabe større tolerance over for minoriteter – bl.a. blev indgreb mod racisme stærkere, ligesom man tog store skridt i retning af ligestilling for seksuelle minoriteter. Storlondon fik sit bystyre igen, og ”Red” Ken Livingstone blev – i hvert fald i nogle år – atter Londons borgmester. Skotland fik hjemmestyre med eget parlament og Wales et mindre omfattende selvstyre, der dog har vist sig at udvikle appetit på mere af samme slags. Endelig lykkedes det i 1998 at standse den årelange blodige konflikt i Nordirland og genetablere et nordirsk hjemmestyre. Dette blev baseret på magtdeling mellem de to parter, der siden dannelsen af Nordirland i 1920 (og i virkeligheden længe før) omtrent ikke kunne tale sammen. Løsningen inddrog også Den irske Republik i aftalen; en i sandhed original konstruktion, der indebar en nytænkning af suverænitetsspørgsmålet. Det er en imponerende liste, og det er iflg. David Marquand først og fremmest takket være disse reformer, at Blair og New Labour har fortjent en plads i historiebøgerne.²²

Ikke alle er lige så positive som Marquand. Faucher-King og Le Galès kritiserer reformerne for at have skabt uholdbar asymmetri i det politiske system.²³ Selvstyreløvene har ikke løst det, der i britisk politik kaldes *The Westlothian Question*, og som refererer til det faktum, at mens skotske, walisiske og nordirske parlamentsmedlemmer har indflydelse på lokale engelske forhold, så gælder dette ikke den modsatte vej. Det spørgsmål er om noget blevet mere påtrængende med det skotske hjemmestyre, hvor engelske skatteydere betaler en del for sociale goder, der er større i Skotland end i England. Labour forsøgte at imødegå noget af kritikken med halvhjertede forslag om en nordengelsk forsamling, der forventeligt løb ud i sandet.

New Labours franske kritikere påpeger også, at den finmaskede kontrol med offentlige institutioner i realiteten har begrænset det lokale selvstyre – og at Labour altså har fortsat den konservative politik, som man i oppositionsårene vendte sig stærkt imod. Når Labour har talt om demokratisering og nærhed til borgerne, er der i vid udstrækning tale om, at de opfatter borgeren som en borgerforbruger, som man giver indflydelse gennem muligheder for at vælge mellem forskellige udbydere af ydelser. Skepsissen over for lighedstegnet mellem samfundsborger og forbruger er ualmindelig let at få øje på i analysen, men deres analyse underbygges også af, at undersøgelser peger i retning af, at borgerne langt fra ser denne markedsførelse af politik som noget positivt.

New Labours trang til kontrol og overvågning har ikke kun ramt offentlige institutioner. På retsområdet levede Labour op til løftet om at være ”tough on crime”. Bevillingerne til ordensmagten voksede. Der kom mere politi på gaderne,

²² Marquand: *Britain since 1918*, s. 368-374.

²³ Faucher-King & Le Galès: *The New Labour Experiment*, s. 64-71.

flere forbrydere i fængslerne og ikke mindst mange flere overvågningskameraer – Storbritannien udviklede sig til at blive det samfund med den tætteste overvågning af borgerne i det offentlige rum. Der blev indført *anti-social behaviour orders* ("asbos"), der forbød uromagere og (potentielle) kriminelle at færdes i områder, hvor deres bølleadfærd havde skabt udbredt utryghed – helt i forlængelse af Blairs påpegning af, at tryghed i boligområder, på gader og veje var en forudsætning for at skabe fællesskaber. Mens der kom mange målrettede indgreb mod kriminalitet og "anti-social adfærd", kneb det mere med at være "tough on the causes of crime." Man satsede på (truslen om) straf som det vigtigste kriminalpræventive middel – selv om stribevis af undersøgelser viste, at fattigdom, udstødelse og misbrugsproblemer var hovedkilden til den kriminalitet, der skabte udbredt utryghed. Denne grundlæggende autoritære tilgang var endnu mere tydelig i de anti-terrorlove, som kom i en lind strøm fra 2000. Mest markant gjorde lovene op med den rodfæstede ret til, at tilbageholdte skulle stilles for en domstol inden for 48 timer. Den tidsfrist blev forlænget med først 7, så 14, så 28 dage, før regeringen i 2008 foreslog den forlænget til hele 90. Det blev for meget for en række af Labours egne parlamentsmedlemmer, og det endte med et kompromis, hvor tidsfristen blev sat til "beskedne" 42 dage. Det er ikke uden grund, at det kom til at vrimle med sammenkædninger af New Labour og Big Brother i blogosfæren.

Forfatteren og Labour-politiker Chris Mullin citerer i sine selv- og New Labour-kritiske dagbøger den konservative politiker, Enoch Powells bon mot: "All political lives end in failure."²⁴ Sådan gik det ikke bare for New Labours dominerende personligheder; sådan gik det også for projektet New Labour med det sviende valgnederlag i 2010. Det er naturligvis en dom, som projektets hovedpersoner har forsøgt at skrive sig ud af – mest markant Tony Blair, der simpelthen forklarer valgnederlaget med, at partiet i 2010 havde forladt sine New Labour-positioner: "We had become the old Labour Party."²⁵

Det er selvfølgelig ikke hos Blair, at man kan forvente at finde en nøgtern og afbalanceret vurdering af New Labours resultater, styrker og svagheder. Generelt kan man stille spørgsmålet, om det fortsat er for tidligt at forsøge at komme med

²⁴ Chris Mullin: *A View*, s. xii. Mullins var indvalgt i parlamentet for Labour 1987-2010 og havde mindre regeringsposter 1999-2005 – den periode de publicerede dagbøger dækker. I parlamentet var Mullin en markant stemme på partiets venstrefløj, men af en større britisk offentlighed er han især kendt for den filmatiserede politiske thriller, *A Very British Coup* (1982) og for at have spillet en central rolle for at få genoptaget sagen om "The Birmingham Six", der i 1975 var blevet fejlagtigt dømt for et IRA-attentat og siden – i 1991 – blev frikendt. Et gennemgående tema i dagbøgerne er Mullins konstante refleksioner over, om han ikke ville have gjort en større forskel, hvis han var blevet på *the backbenches*. I et større perspektiv er de velskrevne dagbøger særligt interessante, fordi de giver et sjældent og kritisk nærbillede af dagliglivet i magtens korridorer set fra "forløberne til magtens tinder", dvs. en underordnet ministers perspektiv. Mullin har også udgivet sine dagbøger fra New Labours formative år og fra nedgangsårene frem mod 2010: *A Walk-On Part og Decline and Fall*.

²⁵ Blair: *Journey*, 680.

sådanne vurderinger. Både fordi konsekvenserne af New Labour-regeringernes politik på en lang række områder vil have langtidseffekter, som vi fortsat højst kan gisne om, og fordi projektets lidet gloriøse afslutning naturligvis gør stærkt kritiske vurderinger til de letteste.

På den baggrund er det faktisk påfaldende, hvor afbalanceret Toynbee og Walkers overordnede vurdering er. Det er en vurdering, der tydeligvis kommer fra et i udgangspunktet Labour-venligt ståsted, og ender med at give regeringerne et sekstal på en 1-10 skala. Det er til bestået, og det skyldes, at regeringerne trods al kritik gjorde en stor indsats på de social-, sundheds- og uddannelsespolitiske områder. Efter 13 år med New Labour var der langt mindre "public squalor"; "Labour bequeathed a public realm that shone". Men det var også kun lige netop bestået. Toynbee og Walker er kritiske over for udenrigspolitikken, både i forhold til EU og den tætte alliance med Bushs USA – men påpeger med fuld ret, at der bare var tale om "British foreign policy as usual". Den substantielle kritik er, at når det gælder de grundlæggende parametre, blev det britiske samfund ikke forandret: "The country remains strongly defined by class, regional disparity, inequality, and individual and business under-achievement" – på trods af Labours hyppigt formulerede idealer om lighed og *fairness*. Forklaringen herpå finder de i manglende politisk mod, i at Labour-lederne var næsten sygeligt optaget af medieomtale og meningsmålinger, og i at de var overbeviste om, at det politisk afgørende sydlige England i bund og grund var af konservativ observans, og at "progressive policies could only be pursued by stealth and must be offset by populist Tory gestures on choice or 'reform'." Når den samlede bedømmelse kun rækker til en "lige-netop-bestået" karakter skyldes det, at New Labour ledere ikke turde føre en mere progressiv politik – trods to jordskredssejre, ti års økonomisk vækst og en historisk svag opposition helt frem til efter valget i 2005.²⁶

Man kan være uenig i vurderingens socialdemokratiske toning, men det er – i hvert fald set fra efteråret 2011 – vanskeligt at være uenig med substansen. Det er naturligvis også en vurdering, som er vigtig, hvis man skal placere New Labours Storbritannien i et lidt længere historisk perspektiv.

NEW LABOUR SOM HISTORIE

Forsøg på at placere New Labour-regeringerne historisk har hovedsageligt været præget af en interesse for at se sammenhænge mellem deres politik og de foregående konservatives. Diskussionen heraf kan man følge tilbage til New Labours formative tid, hvor kritikere af "moderniseringsprojektet" gjorde sig muntre over, at "Tony Blair, MP" (næsten) var et anagram af "Tory, Plan B". At det faktisk passede, er hovedpointen i den konservativt orienterede (men Thatcher-kritiske) journalist, Simon Jenkins', gennemskrivning af britisk politisk historie siden 1970'erne

²⁶ Toynbee & Walker: *The Verdict*, 297-304.

med den sigende titel *Thatcher and Sons*. Iflg. Jenkins var thatcherismen en dobbeltrevolution, der på den ene side bestod i en frisættelse af markedskræfterne og på den anden i en voldsom centralisering af den politiske magt omkring statsapparatet – helt på linje med politologen Andrew Gambles klassiske karakteristik af thatcherismen som ”en fri økonomi og en stærk stat.”²⁷ Iflg. Jenkins fortsatte New Labour ikke alene i samme spor, men ”its consequence was to render Thatcherism irreversible.”²⁸ En mindre velskrevet, men analytisk noget skarpere vurdering på nogenlunde samme linje finder man hos franske Faucher-King og Le Galès, der også understreger kontinuitetstrækkene fra den konservative revolution og New Labours ”New Britain”.

Man kan med god ret hævde, at den slags konklusioner ikke er så overraskende. New Labours fædre lagde ingenlunde skjul på, at de overtog helt centrale dele af det konservative projekt, først og fremmest på det økonomiske område. Men det gjorde de i hvert fald i udgangspunktet lidt på samme måde som kommunisten Deng Xiao-ping forelskede sig i markedsøkonomien, da han indså, at den kapitalistiske kat var bedst til at fange mus – altså skabe økonomisk vækst. En meget markant forskel på de konservative og New Labour er opfattelsen af, hvad vækst skulle bruges til. Iflg. Labour skulle den – i hvert fald i vid udstrækning – bruges til at rydde op i de sociale konsekvenser af thatcherismen og til at (gen)opbygge og modernisere velfærdsstaten. Dette helt centrale forhold ved New Labour-projektet har den amerikanske politolog Jonah Levy indfanget kort og koncist: New Labours mål har været ”to improve social justice in what is essentially a neoliberal economic order without disturbing the mechanisms that allow that order to function.”²⁹

Standser analysen her, overser man imidlertid helt centrale aspekter ved New Labour. Mens målet om (mere) social retfærdighed passer fint ind det klassiske socialdemokratiske værdikatalog, så klinger centralisering, kontroliver og udbredt populisme meget mere hult i den liberal-demokratiske tradition, som Labour også historisk er indskrevet i. Det er derfor selv skarpe hoveder som Faucher-King og Galès må ty til udtryk som ”hybrid” og lignende, når de forsøger at fange essensen i New Labour. Noget tilsvarende gør sig gældende hos David Marquand, som har placeret New Labour i perspektiv i en original større fremstilling af britisk demokratihistorie siden begyndelsen af 1900-tallet (men med tråde helt tilbage til midten af 1600-tallet).

Iflg. Marquand er det centrale i Storbritanniens nyere politiske historie konkurrencen, men også samspillet mellem fire politiske traditioner (eller ”fortællinger”, som han også kalder det). Den første, den whig-imperialistiske, er den traditionelle gentleman-elites selv fremstilling som stolte bærere af lange historiske

²⁷ Andrew Gamble: *The Free Economy*.

²⁸ Simon Jenkins: *Thatcher & Sons*, s. 6.

²⁹ Jonah Levy: ”Foreword” i Faucher-King & Galès: , s. xi.

traditioner for lederskab, men vel at mærke et lederskab, der evner at styrke traditionen ved at indoptage forandringer. Den anden, den tory-nationalistiske, ser derimod forandringer som en trussel imod det, der opfattes som de britisk/engelske kerneværdier: orden, disciplin og nationalisme. Den kollektivistisk-demokratiske tradition betragter staten som et instrument til social forandring, der skal sikres ved, at statens ledelse lægges i hænderne på en meritokratisk, kompetent og rationel elite. Endelig lokaliserer Marquand en republikansk-demokratisk tradition, der i modsætning til de tre øvrige er statskritisk og i stedet ønsker at placere magten helt tæt på det lokale samfund og individerne.³⁰

En central pointe i Marquands analyse er, at både den whig-imperialistiske og den kollektivistisk-demokratiske tradition var reformorienterede, men også stærkt paternalistiske og hvilede på politiske ledergruppers store tillid til egne evner. Disse to traditioner dominerede britisk politik fra første verdenskrig og frem til 1960'erne, hvor tilliden til den etablerede politisk-administrative elite begyndte at krakelere for endeligt at bryde sammen i løbet af 1970'erne. De to traditioners hovedindsats havde været at styrke det politiske demokrati ved at fremme det sociale. Man "tæmmede kapitalismen". Men de voksende økonomiske, sociale og kulturelle problemer førte til tory-nationalismens tilbagekomst i form af Thatcher og hendes kamp mod fjender ude (Argentina, kommunismen, EF) og hjemme (IRA, fagbevægelse, "barnepigestat" og venstrefløj). I Marquands analyse var det netop dette tory-nationalistiske projekt, der betød, at den konservative revolution kom til at handle om centralisme og stærk stat.

Dette projekt gjorde Labour-regeringen op med i årene efter 1997. I modsætning til andre analyser af New Labour har Marquand fint blik for, at det "moderniserede" Labour rakte ud mod en lang række grupper og bevægelser uden for det etablerede politiske system og lyttede til de repræsentanter for den demokratisk-republikanske tradition, som i den tory-nationalistiske tradition fremstod som næsten folkefjender. Det er heller ikke så vanskeligt at se, at Labours velfærdsreformer og den meget aktivistiske stat har rødder tilbage til den kollektivistisk-demokratiske tradition (og måske er det også her, vi skal søge forklaringer på, at Labour fortsatte de konservatives hang til centralisering og kontrolkultur: Det er jo en ganske paternalistisk tilgang). Marquand får også placeret Blairs udenrigspolitik delvist inden for rammerne af whig-imperialismens tænkning, hvor den britiske imperialisme blev forsvaret med henvisninger til, at den bragte politisk frihed og civilisation til fjerne egne, samtidig med at han også påpeger, hvordan Blair gled over i en bastant "os mod dem" retorik, der ligger tory-nationalismen nær. En god del af den autoritære tendens hos New Labour kan også ses som en videreførelse af elementer fra denne tradition.

³⁰ Marquand: *Britain since 1918*, s. 41-75.

Marquands alt andet end ukritiske portræt af New Labour, Blair og Brown understreger således, at karakteristikkene på den sound-bite længde, som New Labour gjorde så meget for at fremme, slet ikke yder det sammensatte politiske projekt retfærdighed. Til gengæld er det klart, at det ikke er et skarpt billede, han tegner. Påvisningen af, at New Labour blandede elementer fra alle fire traditioner bærer vidnesbyrd om disse traditioners rodfæstethed, men forklarer ikke det grundlæggende paradoks i, at partiet – også som regeringsbærende – kæmpede for demokrati, menneskerettigheder og tolerance over for mindretal samtidig med, at dets politik havde klare autoritære træk. Det er et paradoks, der har afgørende betydning for vurderingen af New Labours indsats i det lange perspektiv. Har Labour-regeringernes udprægede hang til centralisering, kontrol og overvågning svækket det britiske demokrati yderligere, som Jenkins og Faucher-King og Le Galès argumenterer for, og som også Marquand i hvert fald på overskriftsniveau gør sig til fortæller for, når han skriver om udviklingen siden 1979 under den samlede overskrift: "Taming Democracy"? Eller er civilsamfundet og den republikansk-demokratiske tradition i virkeligheden blevet styrket, takket være New Labours reformer i slutningen af 1990'erne, der faktisk har gjort det lettere at kæmpe mod den stærke stat, som Marquand optimistisk antyder afslutningsvis i sin bog?

NEW LABOUR SOM FREMTID?

Om Marquands optimisme er berettiget, er det alt for tidligt at forsøge at give noget svar på. Til gengæld er det i det kortere perspektiv ganske let at se, at Labour haft held til at flytte tyngdepunktet i britisk politik et godt stykke væk fra Thatchers tory-nationalisme. Således var det var med en ganske anden dagsorden, de konservative gik til valg i 2010, nu stærkt påvirket af New Labour. "Blair forced us as a party to come to terms with a number of changes, from the constitution to Bank of England independence, improving the public services for everyone and advancing socially liberal ideas, which we wouldn't dream of unwinding", fortalte en anonym, men fremtrædende konservativ ("close to Cameron") samtidshistorikeren Peter Snowdon.³¹

Lige som Blair i midten af 1990'erne blev kaldt for "Tory, Plan B", er Cameron blevet kaldt en "blå Blair". Sammenligningen er lige for, men Marquand rammer præcisere, når han ser Camerons reformerede konservative som en nyorientering, der især trækker på de whig-imperialistiske og tory-nationalistiske traditioner. Til gengæld bliver det spændende at se, hvordan alliancen mellem de konservative og liberal-demokraterne kommer til at udvikle sig, for med koalitions juniorpartner er den republikansk-demokratiske tradition i hvert fald på papiret rykket meget tæt på magtens centrum.

³¹ Peter Snowdon: *Back from the Brink*, s. x.

Det kan man – igen på papiret – forvise sig om ved at læse koalitionen re-geringsgrundlag. Her fastslår Cameron og den liberal-demokratiske leder Nick Clegg, at de er enige om, at "the days of big government are over; that centralisation and top-down control have proved a failure". Regeringsgrundlaget indeholder også løfter om styrkelse af menneskerettighederne, mere lokalt selvstyre og reform af Overhuset og valgsystemet.³² Bl.a. her er indflydelsen fra den republikansk-demokratiske tradition meget tydelig, og måske kan en aldrende David Marquand om nogle år i en ny udgave af bogen om britisk demokratihistorie også tale om koalitionen "stolteste stund". Kynikere vil derimod hævde, at chancerne for, at vi ser en gentagelse af erfaringerne med koalitionsregeringer fra 1918-22 og 1930'erne, er større. Her spiste de konservative begge gange deres koalitions-partnere. De britiske vælgeres massive forkastelse af forslaget til et nyt (og ganske vist lidt indviklet) valgsystem i maj 2011, ydmygende nederlag for liberal-demokraterne ved lokalvalg og meningsmålinger, hvor partiets opslutning siden slutningen af 2010 har ligget på omkring det halve af valgresultatets 23%,³³ peger alt sammen i denne retning her i efteråret 2011.

LITTERATURLISTE

Bøger

- Blair, Tony: *New Britain. My Vision of a Young Country*, London: 4th Estate 1996.
- Blair, Tony: *A Journey*, London: Hutchinson 2010.
- Britain will be better with new Labour: Labour Party Election Manifesto April 1997.*
- Brown, Gordon: *Beyond the Crash: Overcoming the First Crisis of Globalisation*, London: Simon & Schuster 2010.
- Cable, Vince: *The Storm: The World Economic Crisis and What It Means*, 2. ed., London: Atlantic Books 2010.
- Faucher-King, Florence & Patrick Le Galès: *The New Labour Experiment. Change and Reform Under Blair and Brown*, Stanford University Press 2010.
- Gamble, Andrew: *The Free Economy And The Strong State: The Politics of Thatcherism*, Houndmills: Macmillan 1988.
- Harvie, Christopher: *Broonland. The Last Days of Gordon Brown*, London: Verso 2010.
- Jenkins, Simon: *Thatcher & Sons. A Revolution in Three Acts*, London: Penguin 2006.
- Kavanagh, Dennis & Philip Cowley: *The British General Election of 2010*, Houndsmills: Palgrave Macmillan 2010.
- Lee, Simon: *Boom and Bust. The Policy and Legacy of Gordon Brown*, Oxford: Oneworld 2009.
- Mandelson, Peter: *The Third Man*, paperback ed., London: HarperPress 2011.
- Marquand, David: *Britain since 1918. The Strange Career of British Democracy*, 2nd. ed., London: Phoenix 2009.
- Mullin, Chris: *A View from the Foothills. The diaries of Chris Mullin*, London: Profile Books 2009.
- Mullin, Chris: *Decline and Fall: Diaries 2005-2010*, London: Profile Books 2010.

³² H.M. Government: The Coalition: our programme for government, http://www.direct.gov.uk/prod_consum_dg/groups/dg_digitalassets/@dg/@en/documents/digitalasset/dg_187876.pdf (læst 28.10.2011).

³³ Se <http://ukpollingreport.co.uk/voting-intention> (læst 28.10.2011).

- Mullin, Chris: *A Walk-On Part: Diaries 1994-1999*, London: Profile Books 2011.
- O'Farrell, John: *Things can only get better. Eighteen miserable years in the life of a Labour supporter*, London: Doubleday 1998.
- Radice, Giles (ed.): *What Needs to Change. New Visions for Britain*, London: HarperCollins 1996.
- Radice, Giles: *Trio: Inside the Blair, Brown, Mandelson Project*, London: Tauris 2010.
- Rawlings, Anthony: *The End of the Party: The Rise and Fall of New Labour*, 2010.
- Seldon, Anthony: *Blair*, London: Simon & Schuster 2004.
- Seldon, Anthony: *Blair Unbound*, London: Simon & Schuster 2007.
- Seldon, Anthony: *Brown at 10*, London: Biteback 2010.
- Snowdon, Peter: *Back from the Brink: The Extraordinary Fall and Rise of the Conservative Party*, paperback ed., London: HarperPress 2010.
- Toynbee, Polly & David Walker: *The Verdict: Did Labour Change Britain*, London: Granta 2010
- UK Statistics Authority: *Social Trends*, vol. 40, 2010.

Artikler i antologier

- Crew, Ivor: "Values: The Crusade That Failed", i Dennis Kavanagh & Anthony Seldon (eds.): *The Thatcher Effect: A Decade of Change*, Oxford University Press 1989, s. 239-250.
- Sørensen, Nils Arne: "New Labour – det nye venstre?", i Claus Bryld og Søren Hein Rasmussen (red.): *Demokrati mellem fortid og fremtid*, København: Tiderne Skifter 2003, s. 341-357.

Websider

- <http://www.direct.gov.uk>
- <http://www.politics.co.uk/>
- <http://ukpollingreport.co.uk>

NILS ARNE SØRENSEN
LEKTOR I MODERNE EUROPÆISK HISTORIE
SYDDANSK UNIVERSITET

ABSTRACT

Allerede før New Labours fald fra magten var der fuld gang i analyserne af, hvad essensen af partiets historie som regeringsbærende var. Artiklen er en læsning af disse analyser, der lokaliserer, præsenterer og diskuterer tre dominerende fortællinger: en biografisk, en politisk og en historisk med det formål at indkredse svaret på spørgsmålet om, hvad New Labour egentligt var. En central pointe er, at ingen af disse fortællinger forklarer den grundlæggende modsætning i New Labour-projektet: at partiet som regeringsbærende var fortalere for menneskerettigheder, tolerance og demokratisering samtidig med at dets politiske praksis havde klare autoritære træk.